

Haapaveden kaupunki ja Kärämäen kunta**Hankilan ja Keson tuulivoimahankkeiden laajennuksen osayleiskaavat**

Kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu (AKL 66§, MRA 18§)

Aika 27.1.2026 klo 9-11

Paikka Teams

Osallistujat**Haapaveden kaupunki:**

Paulos Tekka

Kärämäen kunta:

Tuukka Kuisma

Ilkka Saari

Maria Koffert

Haapajärven kaupunki

Merike Kangas

Jouni Laajala

Nivalan kaupunki

Juha Peltomaa

Metsähallitus Luontopalvelut

Pirjo Rautiainen

Oulun museo- ja tiedekeskus

Sari Alajoki

Enni Lappela

Lupa- ja valvontavirasto

Niina Kangas

Pirkko-Liisa Kantola

Veli-Matti Kangas

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

Tomi Honkakunnas

Puhuri Oy

Harri Ruopsa,

Jaana Kangas

Suomen metsäkeskus

Maria Isolahti

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Erika Kylmänen

FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Janne Pekkarinen

Maria Sinn

Juuso Turunen

1 Viranomaisneuvottelun avaus ja kokouskäytännöt

Niina Kangas Lupa- ja valvontavirastosta toimii kokouksen puheenjohtajana. Konsultti laatii muistion. Puhuri Oy:stä Harri Ruopsa ja Jaana Kangas poistuvat ennen varsinaisen esityksen alkua.

Janne Pekkarinen, FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Pyydän, että kaikki osallistujat kirjoittaisivat nimensä ja edustamansa organisaation kokouksen chat-kenttään.

2 Kuntien puheenvuorot

Paulos Teka, Haapaveden kaupunki

Haapaveden kaupunginhallitus on hyväksynyt kaavoitusaloitteen marraskuussa 2022, neuvottelun tarkoitus on käydä läpi alkutiedot suunnittelua varten. Intressinä käydä läpi tarvittavat asiat ja, että prosessi on laadukas ja täyttää kaikki aluehallintalain pykälät.

Tuukka Kuisma, Kärämäen kunta

Tunnistamme puhtaansiirtymän hankkeet tärkeinä. Alueella on Kärämäen ainoat toimivat tuulivoimalat joten laajentuminen kiinnostaa senkin takia. Tärkeä alueen elinvoiman kannalta.

3 Hankkeen tilanne

Harri Ruopsa Puhuri Oy:ltä esitteli hanketta ja sen tavoitteita. Ruopsa ja Jaana Kangas poistuivat ennen viranomaisten kannanottoja.

Erika Kylmänen, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Miksi Hautanevan alue tiputettiin pois ja onko aurinkovoimaa tulossa tuulivoimaloiden lisäksi kaavaan mukaan?

Pirkko-Liisa Kantola, LVV

Miksi aurinkovoima-alueen laajennus ei ole kaavoitettavana samaan aikaan?

Mari Sinn, FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Hautanevan alue tiputettiin kaava-alueesta pois uhanalaisen petolinnun elinpiirin takia. Aurinkovoima-alueet ovat tulleet mukaan YVA-ohjelman jälkeen. Katajanevan alue ei kuulu kaava-alueeseen.

Niina Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

Kuinka paljon vaihtoehdossa esitetään hankealueelle voimaloita? Miten uusien voimaloiden korkeus eroaa toiminnassa olevista?

Janne Pekkarinen, FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Vaihtoehdossa 1 voimaloita osoitetaan 16 voimalaa ja vaihtoehdossa 2 kuusi voimalaa. Uusien voimaloiden korkeus olisi enintään 300 metriä. Nykyiset ovat korkeudeltaan 247 metriä.

4 Viranomaisten kannanotot

Erika Kylmänen, Pohjois-pohjanmaan liitto:

Keson alueelle on osoitettu Pohjois-Pohjanmaa 1. vaihemaakuntakaavassa tuulivoimaloiden alue (tv-1 352, Kesonmäki). Hankilannevan alue sijoittuu osittain Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa osoitetulle seudullisesti merkittävälle tuulivoimaloiden alueelle (tv-1 375, Hankilanneva).

Keson ja Hankilannevan alueelle osoitetut merkinnät säilyivät Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa uudistettiin tuulivoimarakentamisen yleiset suunnittelumääräykset.

Keson tuulivoimapuistossa on 7 toiminnassa olevaa voimalaa ja Hankilannevan 6 voimalaa eli kyseessä ei ole seudullisesti merkittäviä tuulivoima-alueita. Laajennusten kautta alueet yhdessä muodostavat laajan seudullisesti merkittävän alueen. Seudullisesti merkittävä tuulivoima-alue tulee sijoittua maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoima-alueelle, tai tukeutua siihen kiinteästi. Kärsämäen Hankilannevan laajennuksen kaava-alue ei sijoitu maakuntakaavan tv-alueelle. Maakuntakaavan tv-alueet ovat yleispiirteisiä, ja osa voimaloista voi perustellusti sijoittua maakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle tarkemmassa voimalapaikkakohtaisessa YVA- ja kaavamenettelyissä tehtävien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin perusteella.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kumottavat kaavamerkinnät ovat esillä kaavakartalla 1b. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja kaavaselostukseen olisi hyvä ottaa energia- ja ilmastovaihemaakuntaan yhteydessä laadittu maakuntakaavojen yhdistelmäkartta (liitekartta 6), jossa kumoutuneet merkinnät on huomioitu. Yhdistelmä-

kartassa näkyy lainvoimaissa vaihemaakuntakaavoissa sekä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetut merkinnät.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laadinnassa tehdyt selvitykset on otettava kaavoituksessa huomioon. Kaava-alueet, erityisesti Hankilanneva, sijoittuvat ekologisen verkoston alueelle. Ekologisen verkoston toimivuus tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Erityisen tarkasti on huomioitava vaikutukset aktiiviseen uhanalaisen petolinnun reviiriin ja huomioida yhteisvaikutukset.

Keson alueelle sijoittuu maakunnallisesti tärkeä lintualue (MAALI). Kaavan voimalat 8 ja 13 sijaitsevat alueen vieressä. Tämä on huomioitava kaavoituksessa ja vaikutusten arvioinnissa.

Sähkönsiirron osalta tärkeä huomioida yhteisvaikutukset.

Enni Lappela, Oulun museo- ja tiedekeskus

Muinaisjäännökset eivät näy toimitetuissa kaavakartoissa, mutta kyseessä ovat vasta alustavat luonnokset. Kiinteät muinaisjäännöksiä ja muut kulttuuriperintökohteet tulee lisätä kaavakartoille. Kiinteä muinaisjäännös, Riihikaarto, on jäämässä voimalan 8 tv-alueelle. Suunnittelun lähtökohta on, että muinaisjäännösten alueelle ei osoiteta uutta rakentamista. Museoviraston kanssa täytyy käydä muinaisjäännöslain 13§:n mukainen neuvottelu, jos rakentamista osoitetaan.

Sari Alajoki, Oulun museo- ja tiedekeskus

Karsikkaan kyläalue on maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Alue tulee huomioida arviointiselostuksessa ja kaava-aineistossa.

Toiveena on, että havainnekuviissa olisi muitakin tyylejä kuin pelkästään panoraamakuvia. Panoraamakuvat eivät kuvaa ihmissilmän havainnointia parhaalla mahdollisella tavalla. Videomallinnukset olisivat suositeltavia. Alueella on käynnissä paljon hankkeita, joten yhteisvaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön tulisi huomioida huolellisesti.

Niina Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

Seudulliset merkittävät voimala-alueet tulisi sijoittaa tv-alueelle. Jos voimaloita sijoitetaan tv-alueen ulkopuolelle, tulisi poikkeus perustella riittävin keinoin.

Alueella tai alueen vaikutusalueen lähellä ei sijaitse ranta- tai asemakaavoja. Osayleiskaava ei saa estää muuta lainvoimaista kaavoitusta.

Karsikon kyläkeskus sijoittuu verrattain lähelle 700 metrin päähän lähimmästä tuulimyllystä.

Havainnekuviin vaaditaan muitakin kuvasovitteita kuin panoraamakuvia. Ihmissilmän näkymää paremmin kuvaavia havainnekuvia.

Iso osa kaavamerkinnöistä puuttuu kaavaluonnoskartoilta. Katja-asetuksista kannattaa kaavamerkintöjen osalta katsoa asetusta vastaavat merkinnät.

Alueella sijaitsee jo toiminnassa olevia tuulivoimaloita. Maiseman osalta tulisi yhteisvaikutuksia selvittää. Kaava-alueet yhdistettynä Katajanevan alueeseen muodostava yhtenäisen kokonaisuuden.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitelty hyvin vaihemaakuntakaavan yleismääräykset. Aurinko-otsikon alla oli tuulivoima-asioita.

Veli-Matti Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

YVA:n yhteydessä on laadittu keskeiset selvitykset ja vaikutukset arvioitu selvitysten mukaisesti. Kaava-aineistoa kommentoidaan kaavaluonnosten yhteydessä.

Osayleiskaava-alueet sijoittuvat uhanalaisen petolinnun reviirille, hankilannevan alueet ovat reviirin ydinaluetta. Olemassa olevan tuulivoiman rasitteen takia lähtökohta ei ole kaikista helpoin. Ydinreviirille kun rakennetaan, niin vaikutukset ovat merkityksellisempiä. Asia tulee ottaa arvioinnissa huomioon ja koko hankkeen suunnittelussa. Näiden hankkeiden lisäksi alueella on käynnissä paljon muitakin hankkeita. Yhteisvaikutukset tulee ottaa huomioon. Energiavaihemaakuntakaavan yleismääräyksissä on kielletty rakentaminen uhanalaisen petolinnun reviirin ydinalueelle, jos vaikutuksia ei pystytä estämään.

Mari Sinn, FCG Rakennettu Ympäristö Oy

YVA-selostusvaiheessa on tehty törmäysmallinnukset. Vuoden 2025 tammi- tai helmikuussa on rengastettu uhanalainen petolintu ja GPS-seuranta aloitettu. Vuoden 2026 tammikuussa saadaan ensimmäiset seurantatiedot. Kaavan ehdotusvaiheeseen saadaan tarkennettua törmäysmallinnuksia. GPS-seuranta kestää niin kauan, kun GPS-laitteen akku kestää. YVA-selostuksessa ja kaavaluonnoksen selostuksessa on käytetty Metsähallituksen elinympäristömallia.

Pyritään löytämään ratkaisu, joka on toteutettavissa ja uhanalaisen petolinnun osalta suotuista.

Veli-Matti, Lupa- ja valvontavirasto

Olisi hyvä, jos aineistoa olisi useammalta vuodelta koska ravintotilannekin vaihtelee. Törmäysriskiä arvioitaessa hyvä pitää mukana Metsähallituksen elinympäristömalli.

Pirkko-Liisa Kantola, Lupa- ja valvontavirasto

Yhteisviranomainen ottaa kantaa perustellussa päätelmässä.

Pirjo Rautiainen, Metsähallitus

Metsähallitus pitää hyvänä, että uudet voimalat pyritty rakentamaan vanhojen lähelle. Metsähallituksen kannan mukaan uhanalaisen petolinnun ydinalueelle ei lähtökohtaisesti kuitenkaan tulisi sijoittaa törmäysriskiä aiheuttavia rakenteita.

Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana tulee olla olemassa olevien voimaloiden vaikutukset, ja sen lisäksi uudet voimalat niiden päälle. Törmäysvaikutusten lisäksi pitää arvioida hankkeen aiheuttama häiriövaikutus ja elinympäristön menetys uhanalaiselle petolinnulle ja perustella se.

Sähkösiirtymäkäytävän leventämisen vaikutus uhanalaisen petolinnun reviiriin tulee arvioida. Keson kaava-alue ei sijaitse ydinreviirille, mutta tuulivoiman vaikutukset tulee arvioida koko reviirin alueelta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmista ei selviä miten paljon uhanalaisen petolinnun maastotarkkailua on tehty. Hyvä, että GPS-seurantadataa saadaan vaikutusten arvioinnin lisämateriaaliksi.

Hankealueen ympäristössä on metsäpeuran vasanhoitoon sopivaa elinympäristöä. Ympäristössä on todella paljon eri asteisesti vireillä olevia tuulivoimahankkeita, joilla on vaikutusta metsäpeuran ekologiseen yhteyteen pohjoisen ja eteläisen kannan välillä. Vaikutukset tulee selvittää ja perustella.

Tomi Honkakunnas, Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos:

Ei ole kommentoitavaa.

Maria Isolahti, Metsäkeskus

Alueella on monta hanketta suunnittelussa. Olisi hyvä, jos YVA:n yhteydessä arvioitaisiin yhteisvaikutuksia metsäelinkeinon kannalta. Alueella on paljon paikallista puuta jalostavaa toimintaa. Jos kaikki hankkeet toteutuvat, niin alueen yritysten toimintaan ja puun raaka-aineen hankintaan on suuret vaikutukset. Tarpeetonta metsätilojen pirstomista tulee välttää.

Toivottavasti tässä hankkeessa mietitään tarkemmin vesistöjen tilaa, vesiensuojelu, pintavesien suojelu huomioiden. Toiveena on, etteivät alapuoliset vesistöt kärsisi hankkeen vaikutuksista. Kesonmäellä on yksi metsälain 10 pykälän kohde. Alue on inventoitu 2005 Metsäkeskuksen toimesta. Jos merkitään kaava-karttaan, niin täytyy käydä tarkistamassa maastossa.

Pirkko-Liisa Kantola, Lupa- ja valvontavirasto

Luopas-oppaan mukaan täytyy metsälain 10 pykälän kohteet käydä tarkistamassa.

Jouni Laajala, Haapajärvi

Hakulinkantaan tuulivoima-alue on luonnosvaiheessa ja nähtävillä vuosi sitten.

Vaihtoehtoja 1- 3 toteutussuunnitelmaa (22 voimalaa, 31 voimalaa ja 42 voimalaa). Alun perin, kun uhanalaisen petolinnun reviiri löytyi, niin vaihtoehtoista pienin, 22 voimalaa, tuli ainoaksi vaihtoehdoksi.

Kaavaluonnosvaiheessa Metsähallitus antoi lausunnon, että kun voimalat sijoittuvat kaava-alueen länsireunalle, niin sillä on vähäisin vaikutus uhanalaisen petolinnun reviiriin. ELY-keskus lausui, että kaikilla 1 – 3 vaihtoehtoilla on kaavan vaikutus uhanalaisen petolinnun

reviiriin merkittävä tai suuri. Ollaanko tasa-arvoisessa tilanteessa kun toinen viranomainen lausuu toista. Erityisesti kun Kärsämäen hankkeen osalta uhanalaiseen petolintuun erittäin iso vaikutus.

Mari Sinn, FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Esityksessä tuotiin esille hankkeen vaikutukset uhanalaiseen petolintuun. Yhteisvaikutukset ovat suuremmat.

Pirjo Rautiainen, Metsähallitus

Hakulinkankaan lausuntoon en ole tutustunut, joten en voi kommentoida sitä. Hankila-Keson törmäysvaikutusten arviointia en voi vielä kommentoida, koska emme ole YVA- tai kaavaselostukseen päässeet tutustumaan.

Hankila-Keson esiselvityksessä, ennakoivassa petolintulaskennassa on raja-arvona käytetty 0,08, jota ei ole käytetty pitkään aikaan. Riskireviirin raja-arvona on yleisesti käytetty 0,06.

Veli-Matti Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

Käsiteltynä olevat hankkeet reviirin ydinosaan sijoituessaan ovat todennäköisesti merkityksellisimpiä kuin reviirin laidalle sijoittuvat. Tärkeätä on huomioida kaikkien alueen hankkeiden yhteisvaikutukset. LVV ottaa uhanalaisen petolinnun vaikutuksiin kantaa kun asiakirjat ovat olleet nähtävillä. Lähtökohtatilanne on varsin haastava ja asiallisen vaikutusten arvionnin kannalta paikannusaineisto on tärkeätä. Sen kautta saadaan realistista tietoa uhanalaisen petolinnun elinympäristön käytöstä. Jotta vaikutusten arviointi perustuu parhaaseen saatavilla olevaan tietoon. Lisärakentaminen ydinreviirille ja sen liepeille lisää törmäysriskiä. Reviiri on laaja ja jokainen kunta kaavoittaa hankkeita ominaan, se lisää haasteita ja yhteisarvioinnin vaikeutta.

Niina Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

Emme ole nähneet selvityksiä, joten emme ota kantaa tarkemmin vaikutuksiin. Riittävät selvitykset tulee olla laadittuna.

Jouni Laajala, Haapajärven kaupunki

Alueen kaikkien hankkeiden yhteisvaikutukset ovat hankalasti yhteensovitettavia. Hankkeen sähkönsiirto johtaa Pysäysperän asemalle, jonne on käynnistetty osayleiskaavan laadinta. Kaava-alueella on rakennuskielto voimassa. Viereen on käynnistetty myös asemakaavoitus. Kaavoituksella ollaan puuttumassa mistä suunnasta sähkönsiirtoreittivaihtoehtoja on mahdollista hyväksyä. Todennäköisesti kaikkia reittejä ei pystytä hyväksymään, koska tila käy ahtaaksi. Tällä hetkellä etelä ja pohjoinen ovat ainoat lähestymissuunnat. Olisi hyvä, jos hanketoimija olisi Haapajärven kaupunkiin yhteydessä reittivaihtoehtoja suunniteltaessa, jotta ne voidaan toteuttaa mahdollisimman hyvin. Yhteiset linjat olisivat kaikista suositeltavimpia. Lännen suunnasta Pysäysperään ei voida

suunnitella sähkönsiirtoreittejä. Vielä ei voi sanoa varmaksi ovatko alustavien suunnitelmien sähkönsiirtoreitit mahdollisia.

Niina Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

Voisitko tarkentaa, onko Hankilanneva-Keson hankkeessa esitetty sähkönsiirron vaihtoehto mahdoton?

Jouni Laajala, Haapajärven kaupunki

Tätä asiaa tutkitaan kaavoituksen yhteydessä. Metsälinjan lähimaasto on oikeastaan ainoa vaihtoehto.

Mari Sinn, FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Hankilanneva-Keso -hankkeen sähkönsiirrosta on tarkoitus hyödyntää suunnitellun metsälinjan mukaista linjaa, vähennetään uusien maastokäytävien avausta.

Paulos Tekä, Haapaveden kaupunki

Katajanevan aurinkopuistoalueen pinta-ala on 36 hehtaaria. Alue on pienempi kuin Keson tai Hankilan kaavoissa esitetyt aurinkovoima-alueet. Vaikutusten arviointi YVA:n yhteydessä samalla.

5 Kaavoitusmenettelyn aikataulu ja jatkotoimenpiteet

Kaavaluonnos asetetaan nähtäville helmikuussa Haapavedelle ja Kärämäelle helmikuussa 2026. Samaan aikaan nähtäville YVA-selostuksen kanssa. Kaavaluonnoksen ja YVA-selostuksen yhteinen yleisötilaisuus järjestetään maaliskuussa 2026 Haapavedellä. Kaavaehdotus asetetaan nähtäville sen jälkeen kun on saatu YVA:n perusteltu päätelmä, alustavasti syksyllä 2026. Alustavan aikataulun mukaan kaava viedään hyväksymiskäsittelyyn loppuvuodesta 2026.

Niina Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

Kun hankkeet koskevat useampaa kuntaa saman aikaisesti, on toiveissa samanaikaiset lausuntopyyntöajat.

6 Muut asiat

Janne Pekkarinen, FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Muistio annetaan kommenteille jo tänään keskiviikkona 27.1. Pyydämme, että mahdolliset kommentit toimitetaan FCG:lle viimeistään perjantaina 30.1.

Niina Kangas, Lupa- ja valvontavirasto

Muistiot voi toimittaa kaikille osallistujille sähköpostiin, sekä tarkistettu versio kirjaamoon.

7 Viranomaisneuvottelun päättäminen

Kokous päätettiin klo 10.57.

Muistion laatija	Juuso Turunen
Jakelu	Osallistujat
Tiedoksi	Kutsutut